



HĽADAĽ DOMINIKA

LADISLAV SNOPKO

písané pre Kritiku & Kontext, 2001

Dominika Tatarku som spoznal (vtedy ešte nie osobne) na strednej škole. Bolo to zoznámenie v časoch, ktoré nám najviac priali. Preňho nastupovala Pražská jar, pre nás teenagerov Beatles, Bob Dylan, Jimi Hendrix a celá tá úžasná doba, ktorá splodila hippies, parížsky máj a revoltu študentov. Nám sa začali písať bigbítové dejiny ľudstva, našim rodičom zas nabral druhý dych socializmus - na chvíľu s ľudskou tvárou. Sny rodičov nakrátko splynuli so snami ich detí do jedného snička. Na esvééške v Poprade, sa vtedy angličtina učila na textoch od Beatles a učiteľky literatúry, pani Domková a Strážayová (mama Paťa Strážaya zakladateľa a majiteľa kníhkupectva Christiania), nás vodili do kina na všetky európske „nové vlny“ a Tatarkova *Panna zázračnica* (novela i film) sa stala ústrednou témou hodín literatúry. Pamätám sa ako po vyučovaní v jedálni trénovali školské bigbítové kapely a raz kvartálne sa celoškolsky chodilo do klubu Tatravagónky Poprad na rockové festivaly. Tatarka bol samozrejme literárnou autoritou a nikto ho výrazne nespájal s nastupujúcimi hnutiami mladých, hoci k revoltujúcim parížskym študentom mal určite cez svoju frankofónnu kultúrnu povahu veľmi blízko. Neskôr, v sedemdesiatych rokoch, bol Tatarka človekom, ktorý ma fascinoval keď sa vydal „sám proti noci“ a na svojej neľahkej ceste oponoval mocným. Osamelá postava

s pozadím husákovskej normalizácie spoznávajúca svoje chyby i omyly a napriek tomu dostatočne silná na to, aby vykročila novým smerom s veľkou chuťou a vôľou viesť za sebou aj druhých, najmä mladých ľudí. Už po invázii vojsk Varšavskej zmluvy som si vždy s tichým nadšením prezeral jeho fotografie medzi mladými ľuďmi. Bol zaniatený pre spravodlivú vec a nebál sa. Mal som sedemnást a jeho charisma neohroziteľného, ale nežného muža ma fascinovala. Mal v sebe čosi, čo bolo naplno cítiť z Bielikovej svetoznámej fotografie muža stojaceho s odhalenou hrudou pred hlavňou tanku.

Neskôr, v polovici sedemdesiatych rokov, sme sa spoznali osobne. Chodil medzi nás, do domu na Gorazdovej ulici v Bratislave, chodil medzi ľuďmi, ktorí mu boli blízki nielen svetonázorom, ale najmä vitalitou a spôsobmi akými vo svete hľadal svoje miesto. Dominikovo zaniatenie pre život sa ani vekom, ani zlými skúsenosťami neopotrebovalo. Rád rozprával a my sme ho radi počúvali. Bol spisovateľom, ale takým, ktorý existoval v reči. Vyjadroval sa najprv rozprávaním a až potom písal a keď už musel písať, tak iba preto, aby sa vyjadril. Písanie sa mu stalo vyjadrovacím prostriedkom a nie prostriedkom k tvorbe artefaktov - kníh. Aspoň tak som ho vnímal. Myslím, že v tej dobe mu najviac vadilo, že nemohol verejne hovoriť s mladými. Stál vždy na ich strane, na strane ich ducha, bol stelesnením zmyslu pre revoltu, ona bola jeho tvorivou metódou, akoby v každej revolte, s ktorou prichádzala nastupujúca generácia,

videl oživenie kultúry a spoločnosti. Keď sme v roku 1976 pripravili veľký rockový festival v Pezinku, Dominik sa na ňom objavil ako jeho prirodzená súčasť. Dnes som presvedčený, že ak by bol Američanom, určite by si ho generácia mladých z festivalu vo Woodstocku dala do svojho záhlavia.

Na predposledné Dominikove Vianoce 25. decembra 1987 sme ho ako v iné roky navštívili s koledami a keď sme potom ostali sedieť pri fľaške whisky v trojici s Jankom Langošom, mal na čele krásnu vianočnú hviezdou, ktorú mu nalepili deti, keď sme mu hrali predstavenie o narodení Ježiška. Tak mi ostal v pamäti. Nežný, odvážny, starý muž s mladým srdcom. Muž s vianočnou hviezdou na čele a nádejou v srdci.

Sú spisovatelia a básnici, ktorí nepatria iba literatúre a neostávajú iba v čitateľskom povedomí ako kvalitní autori. Ich vplyv presiahol žánrové vymedze-

nie, pretože žili ako tvorili a tým oslovili ľudí často viac a silnejšie, ako riadky nimi napísaných kníh. François Villon, Lord Byron, Jack Keruac, Charles Bukowski... Dominik Tatarka bol jedným z nich. Bol rovnako ako oni pútnikom, čo zaujato kráčal po hrboľatých cestách svojej doby. Tak zaujato, až sa stal jej symbolom. Tvorba a život týchto básnikov a spisovateľov sa stali výzvou spojenou s charizmomou, čo dokázala doposiaľ zaujať každú novú mladú generáciu, ktorá ich miluje, lebo dokážu za ňu hovoriť proti oficiálnosti. Je to akoby nadčasová beatgeneration. Tatarku treba vydávať. O Tatarkovi treba písať knihy, ale ak ho chceme naozaj nájsť, tak ho nemôžeme hľadať medzi mramorovými bustami, a netlačme ho do väzneného, ale nie vždy vážneho prostredia akademických literátov. Patrí mu skôr festival alternatívnej kultúry pod šírým nebom, kde mladí ľudia počúvajú hudbu, živo diskutujú, alebo prezerajú pupty s knihami.

